

Міністерство освіти і науки України
Львівська національна академія мистецтв

Затверджено Приймальною комісією
Львівської національної академії мистецтв
1 квітня 2019 р. протокол № 4
Голова Приймальної комісії
В.В. Одрехівський

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ВСТУПНИКІВ В АСПРАНТУРУ

(термін навчання 4 роки)

Спеціальності:

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

022 «Дизайн»

Денна форма навчання

023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Програма вступного іспиту за спеціальністю **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація** передбачена для вступників до аспірантури Львівської національної академії мистецтв на базі освітнього рівня «Магістр» відповідно до державних стандартів підготовки спеціалістів. Фахове випробування передбачає оцінювання рівня знань і вмінь, володіння науковою термінологією тощо.

Вступний екзамен до аспірантури відбувається у формі комплексної письмової відповіді. Під час випробування оцінюється вміння аналізувати світові та українські мистецькі процеси в історичній ретроспективі та на сучасному етапі, знання фактичного матеріалу з теорії і історії мистецтва та реставрації.

I. ТЕОРІЯ МИСТЕЦТВА, ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА.

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ПОХОДЖЕННЯ МИСТЕЦТВА. Теорія надлишкової енергії Герберта Спенсера. Теорія гри та розваг: праці Йогана Гейзінги “*Homo ludens*” (1938 р.), Карла Бюхера “*Робота і ритм*” (1896 – 1924 рр.), Ернста Гроссе “*Походження мистецтва*” (1894 р.). Теорія божественного походження мистецтва. Функції мистецтва: суспільно-перетворювальна – мистецтво як діяльність; інформаційна та комунікативна – мистецтво як послання та форма спілкування; художньо-концептуальна – мистецтво як аналіз і реакція на історичні та суспільні події; виховна – формування особистості; навіювання (сугестивна) – мистецтво як засіб формування способу мислення; естетична – формування цінностей та орієнтирів; гедоністична – мистецтво як джерело насолоди.

ВИДИ ТА ЖАНРИ МИСТЕЦТВА. Історія класифікації мистецтва. Сучасна класифікація мистецтв. Просторові (статичні) види мистецтва: прикладні – архітектура, декоративно-ужиткове мистецтво; образотворчі – живопис, графіка, скульптура, художнє фото. Часові (динамічні) види мистецтва: мистецтво слова – література; мистецтво звуку – музика; мистецтво жесту – хореографія, танець. Просторово-часові (синтетичні) – театр, кіно, відео, перформанс, гепінінг, боді-арт, радіо, анімація, естрада, телебачення і т.д.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО. Класифікація візуального мистецтва відповідно до художніх засобів їх виразності: просторово-пластичні мистецтва – архітектура, монументальне мистецтво; образотворче мистецтво: живопис, графіка, скульптура, фото; декоративно-ужиткове мистецтво – художні кераміка, метал, скло, ткацтво, розпис, ювелірне мистецтво та ін.; синтетичне мистецтво: перформанс, гепінінг, боді-арт, театр, танець, анімація, кіно тощо. Види мистецтва. Специфіка архітектури як виду мистецтва. Архітектура об’ємних споруд, ландшафтна архітектура, містобудування. Категорії тектоніки та архітектоніки. Живопис як вид образотворчого мистецтва: монументальний живопис, станковий живопис. Живописні техніки: фреска, темпера, олійний живопис, акварель, пастель, енкаустика, мозаїка, вітраж. Жанри живопису: іконопис, міфологічна, алегорична, історична картини, портрет (парадний, груповий, дитячий, автопортрет), пейзаж, натюрморт, ведута, ванітас, зінгеріс, каприччо, марина, ню, батальний, анімалістичний, побутовий жанри та ін. Скульптура як вид образотворчого мистецтва. Об’ємне втілення художньої форми в просторі. Основні види скульптури. Особливості сприйняття скульптурного простору. Поняття еволюції пластичної форми у мистецтві. Види графіки за змістом і призначенням: характеристика особливостей.

ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВЕ МИСТЕЦТВО. Видова специфіка виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Особливості художньої виразності в декоративно-ужитковому мистецтві: абстрагування, геометризація, стилізація. Матеріальна, утилітарна, естетична, художня цінність у декоративно-ужитковому мистецтві. Теоретичні напрацювання в галузі декоративно-ужиткового мистецтва Вільям Моріс “*Мистецтво і*

ремесло”, Готфрід Земпер “Стиль у технічних і тектонічних мистецтвах”, “Практична естетика”, Анрі Ван де Велде “Одухотворення матеріалу як принцип краси”. Критика поділу на “високі” на “низькі” жанри. Співвідношення понять “мистецтво” і “дизайн”. Видові напрями проектної культури XXI століття за класифікацією Михайла Станкевича: дизайн зовнішності людини, графічний і мультимедійний дизайн; дизайн транспорту, виробничого та наукового обладнання і військового озброєння; дизайн меблів, побутових приладів і обладнання; дизайн довкілля та архітектурного середовища; дизайн акторського середовища та масових видовищ; дизайн перспективних напрямків.

ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Історія мистецтва в добу Відродження: трактати Леон Батіста Альберті та Джорджо Вазарі. Мистецтвознавчі дослідження XVII – XVIII ст. Джовані Больоне, Роже де Піль, Дезальє д’Аржанвіль. Формування художньої критики в XIX ст. Віденська школа мистецтвознавства. Характеристика стилів і формування термінології в працях Генріха Вельфліна “Основні поняття історії мистецтва. Проблема еволюції стилю в новому мистецтві”, “Класичне мистецтво”, “Ренесанс і бароко”. Іконологічний метод дослідження творів мистецтва – теорія Ервіна Панофського “Проблема стилю в образотворчому мистецтві” (1915), “Проблема опису і пояснення змісту творів образотворчого мистецтва” (1932), “Дослідження з іконології” (1939), “Історія мистецтва як гуманітарна дисципліна” (1940). Історія українського мистецтвознавства. Становлення та розвиток української мистецтвознавчої науки в Харківському університеті в 1805 – 1920. Діяльність провідників мистецтвознавців першої половини XX ст. Дмитра Антоновича (“Українське мистецтво. Конспективний історичний нарис”) (1923), Миколи Голубця, Святослава Гординського, Володимира Січинського, Іларіона та Віри Свенціцьких, Данила Щербаківського та ін.

Література:

1. Антонович Д. Українське мистецтво. Конспективний історичний нарис. – Прага – Берлін: «Нова Україна», 1923. – 11 с.
2. Базен Ж. История истории искусства. От Вазари до наших дней. – М.: Культура, Прогресс, 1994. – 528 с.
3. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. – М., 1985
4. Власов В. «Теория формообразования в изобразительном искусстве». – СПб.: СПбГУ, 2017. – 264 с.
5. Декоративно-прикладне мистецтво : Нав. посібник для студентів пед. ін-тів / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич . — Львів : Світ, 1992 . — 271 с.
6. Джорджо Вазари. Жизнеописание наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих. – Феникс, 1998. – 544 с.
7. Кара-Васильєва Т. Сучасне українське мистецтвознавство: новий погляд, переосмислення та наукова координація / Т. Кара-Васильєва // Вісник НАН України.– 2014.– № 8.– С. 33-39
8. Криволапов М. До питання розвитку українського мистецтвознавства у XX ст. / М. Криволапов // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці.– 2007.– Вип. 14.– С. 38-49.
9. Лагутенко О. А. Українське мистецтво XX століття: проблеми мистецтвознавчої методології / О. А. Лагутенко // Вісник ДАКККіМ.– № 4.– К. : Міленіум, 2003.– С. 29-34.
10. Моран А. История декоративно-прикладного искусства. — М.: Искусство, 1982.
11. Печенюк, Т. Г. Кольорознавство : [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / Таміла Печенюк ; Міністерство освіти і науки України, Львівська національна академія мистецтв, 2009. – 192 с.
12. Побожій С.І. З історії українського мистецтвознавства // Збірник статей, 2015. – 184 с.

13. Рёскин Джон. Лекции об искусстве. - Издательство АСТ, 2018. – 730 с.
14. Словник українського сакрального мистецтва [Текст] / М. Станкевич [та ін.] ; наук. ред. М. Станкевич ; Інститут народознавства НАН України. — Львів : [б.в.], 2006. — 288 с.
15. Станкевич М. Сім великих теорій мистецтва / М. Станкевич // Мистецтвознавство'12 : наук. збірн.— Львів: СКІМ, 2012.— С. 9-20.
16. Станкевич М. Теорія рами. Вибрані праці з історії і теорії мистецтва / М.Станкевич. — Львів : Спілка критиків та істориків мистецтва, 2015. — 167 с.
17. Станкевич М.Є. Автентичність мистецтва. Питання теорії пластичних мистецтв. Вибрані твори / М.Станкевич. — Львів : Спілка критиків та істориків мистецтва, 2004. — 190 с.
18. Станкевич Михайло. Протодизайн, концепції і морфологія дизайну // Нариси з історії українського дизайну ХХ століття. Зб. Статей. Ред. М.І.Яковлев. – Київ: Фенікс, 2012. – С. 122 – 131.

II. ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОГО МИСТЕЦТВА

ІСТОРИЧНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВА

Формування художніх стилів як відображення соціально-історичних процесів у системі взаємодії мистецтва та суспільства. Категоріальні характеристики художніх стилів. Еволюція художніх стилів. Характеристика образної системи окремих художніх стилів (романський, готика, ренесанс, бароко, рококо, класицизм). Художні стилі ХІХ та ХХ ст. Реалізм у мистецтві ХХ ст. Модернізм як парадигма мистецтва ХХ ст. Постмодернізм у мистецтві.

МИСТЕЦТВО ДАВНЬОГО СВІТУ

Первісне мистецтво. Виникнення і розвиток художньої культури з первісної синкретичної цілісності. Функції найдавнішого мистецтва. Мистецтво й архаїчні форми релігії. Джерела вивчення первісної культури та їх інтерпретація. Образ звіра та людини в мистецтві палеоліту. Особливості первісного «реалізму» та «схематизації». Мегалітична архітектура неоліту-єнеоліту.

Мистецтво Давнього Сходу. Зміст поняття “Давній Схід”. Зародження цивілізації світу між Євфратом і Тигром: ключові особливості та хронологія розвитку. Основні риси мистецтва Давнього Сходу. Роль канону в художній творчості. Розвиток храмової архітектури. Реконструкція давнього Вавилону. Образотворча система мистецтва Месопотамії. Мистецтво Давнього Єгипту. Періодизація художньої культури Давнього Єгипту. Роль мистецтва у поховальному і державному культі фараона. Міф і канон як основа синтезу просторових мистецтв Давнього Єгипту. Канон в архітектурі, скульптурі, живописі Давнього Єгипту. Типологія архітектури Давнього Єгипту. Види і жанри образотворчого мистецтва Давнього Єгипту: скульптурний портрет, монументальний рельєф, монументальний живопис. Іконографія давньоєгипетських богів. Релігійно-філософська концепція пропорцій у мистецтві Давнього Єгипту. Сюжетне наповнення і становлення стилістичних особливостей монументального живопису.

МИСТЕЦТВО АНТИЧНОСТІ. Історія вивчення античного мистецтва. Егейське мистецтво. Історія відкриття Крито-Мікенської культури. Історична інтерпретація міфологічних джерел про острів Крит і мінойську культуру. Мистецтво Античної Греції. Основні періоди розвитку культури Античної Греції. Змістовий план давньогрецького мистецтва. Гуманістична сутність культури античної Греції. Значення міста-полісу в розвитку давньогрецької культури. Давньогрецький храм як сакральна модель світобудови. Типологія давньогрецьких храмів. Формування ордерної системи. Проблема руху в давньогрецькій скульптурі. Поняття мімесису в мистецтві. Мистецтво високої класики. “Золоте століття” Перикла: афінська демократія і стиль Еллади. Скульптура високої класики: творчість Мирона, Поліклета та Фідія. Архітектурно-скульптурний ансамбль Афінського акрополя. Художньо-стилістичні особливості скульптури пізньої класики: творчість Праксителя, Скопаса, Лісіппа, Леохара. Найвизначніші центри

елліністичного мистецтва: Александрія, Пергам, Родос. Розвиток містобудування і утвердження «гіподамової системи» у плануванні міст. Художні школи у скульптурі еллінізму.

Мистецтво Давньої Італії. Етрурія та специфіка етрусського мистецтва. Мистецтво республіканського Риму. Проблема культурних запозичень і самобутності римської художньої культури. Розвиток громадської архітектури. Образотворче мистецтво Давнього Риму. Формування портретного жанру. Типологія римської мозаїки. Мистецтво римських провінцій. Фаюмський портрет. Значення мистецтва античного світу для європейської художньої культури.

МИСТЕЦТВО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. Структура художньої культури Середньовіччя. Виникнення християнства і криза античної культури. Формування художніх стилів у середньовічній культурі. Еволюція видів і жанрів мистецтва. Роль канону в середньовічному мистецтві: історично-типологічний і семіотичний аспекти. Становлення культової християнської архітектури: базиліка та центричний тип храму. Складання християнської іконографії. Ранньохристиянські мозаїки Риму. Мистецтво Візантії. Християнство як ідеологічна основа візантійської культури. Символізм середньовічного мислення. Релігійно-філософські аспекти синтезу в мистецтві Візантії. Основні етапи розвитку візантійського мистецтва. Софія Константинопольська: конструктивні особливості та символіка візантійського храму. Мозаїки Равенни V – VII ст. Вплив візантійської культури на мистецтво Західної Європи і Київської Русі.

СЕРЕДНЬОВІЧНЕ МИСТЕЦТВО ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ. Хронологічні межі та періодизація мистецтва Середньовіччя Західної Європи. Синкретизм скульптурних й архітектурних форм романського храму. Традиційна періодизація готичного мистецтва. Розвиток європейської міської культури. Теологія абата Сюгерія та нова концепція храму як моделі космосу. Основні етапи розвитку готичної архітектури Франції. Готична скульптура Франції: основні пам'ятки, іконографія та стиль. Вітражне мистецтво середньовічної Європи: еволюція технік, сюжетів. Середньовічна мініатюра: техніки та сюжети. Готика в Німеччині. Архітектура та монументальна скульптура Бамберга, Магдебурга, Гаумбурга. Готика в Англії. Основні етапи розвитку готичної архітектури Англії. Англійська меморіальна пластика. Мистецтво треченто в Італії. Творчість Чімабуе. Живописна реформа Джотто.

МИСТЕЦТВО РЕНЕСАНСУ. Періодизація мистецтва Ренесансу. Міський характер ренесансної культури. Секуляризація культури. Нова концепція історії та природи. Гуманізм та індивідуалізм як визначальні риси культури Ренесансу. Образ людини в мистецтві Ренесансу. Соціальний статус ренесансного художника і фактор меценатства.

Мистецтво італійського Ренесансу. Передумови розвитку італійського мистецтва Ренесансу. Мистецтво кватроченто. Полеміка з готикою: діяльність Філіппо Брунелескі. Архітектура Ренесансу та антична традиція. Творчість провідних архітекторів Ренесансу: Леона Батіста Альберті, Донато Браманте, Андреа Палладіо. Типологія ренесансної архітектури. Живопис епохи Ренесансу. Розвиток жанрів. Ренесансний ідеал особистості та розвиток портретного живопису. Релігійна картина Ренесансу: основні сюжети та композиційні принципи. Засади синтезу монументального живопису та архітектури в мистецтві Ренесансу: пам'ятки Ватикану. Формування регіональних живописних шкіл. Новаторство Мазаччо, пошуки перспективних вирішень у творчості П'єро делла Франческа, "Куртуазний" ідеал Беноччо Гоццолі, видовищність релігійного живопису Доменіко Гірландайо. Міфологічні образи та алегорії в живописі Сандро Ботічеллі. Творчість П'єтро Перуджино: розписи Сикстинської капелли. Міф і реальність у творчості Джованні Белліні. Становлення стилістичних особливостей ренесансної скульптури: творчість Донателло. Кругла статуя у творчості Андреа Вероккіо. Мистецтво високого Відродження. Творчість Леонардо да Вінчі: композиційні принципи художнього образу фрески "Тайна вечеря". Поєднання традицій античності та християнської благодаті у творчості Рафаеля Санті. Розписи Сикстинської капелли Мікеланджело Буонаротті.

Живопис чинквіченто у Венеції. Новаторство Джорджоне. Alegорія і символіка в живописі Тиціано Вечелло: “Любов земна і любов небесна”. Значення мистецтва італійського Відродження для формування європейського мистецтва Нового часу. Мистецтво Північного Відродження. Інтелектуалізм живопису Пітера Брейгеля Мужичького. Ренесансний живопис Німеччини. Творчість Альбрехта Дюрера: теоретичні трактати, живописна спадщина, гравюри, рисунок. Портрети Ганса Гольбейна. Особливості образної системи Лукаса Кранаха. Ренесансна художня культура Франції. Принципи взаємодії мистецтв у стилістиці маньєризму.

МИСТЕЦТВО НОВОГО ЧАСУ

Мистецтво XVII ст. Соціально-економічний та моральний контекст європейської культури XVII ст. Антиномія барокової картини світу. Вплив філософського раціоналізму на культуру Нового часу. Ідеологія абсолютизму на її вплив на всі сфери художньої культури XVII ст. Проблема стилю в мистецтві XVII ст. Відображення суспільної поляризації в художніх стилях. Теорія жанрів. Зародження та розвиток архітектури бароко в Італії: собор Іль Джезу в Римі. Експерименти з простором в архітектурі Л. Берніні та Ф. Борроміні. Станкова та монументально декоративна скульптура Л. Берніні. Новаторство Караваджо. Караваджизм: учні та послідовники. Болонська академія братів Каррачі. Життєвість і художня виразність образів у творах Дж.Креспі й А.Маньяско. Монументальні квадратури Дж.Тьєполо. Розвиток пейзажного живопису (Ф.Гварді, Дж.Каналетто). «Архітектурні фантазії» графічних циклів Дж.Піранезе.

Провідна роль малярства в системі образотворчих мистецтв Фландрії. Франко-фламандська школа живопису: П.П.Рубенс. Портрети Яна Ван Дейка. Побутовий жанр у творчості Я.Йорданса. Натюрморти Ф.Снайдерса. Мистецтво Голландії. Демократизація та багатожанровість голландського живопису. Побутовий живопис художників дельфтської школи: Вермеєр Дельфтський. Ф.Гальс і розвиток портретного живопису в Голландії. Мистецтво Рембрандта в історії європейської гравюри й станкового живопису. Мистецтво Іспанії. “Золотий вік” розвитку іспанського живопису. Образ людини у творчості Рібери. Відображення життя іспанських монастирів у творчості Ф.Сурбарана. Теми й образи живопису Д.Веласкеса. Особливості розвитку французької художньої культури в епоху утвердження національної держави і абсолютної монархії. Синтез мистецтв у палацовій архітектурі стилю Людовика XIV. Мистецтво XVIII ст. Мистецтво Франції. Стиль Людовика XV. Ідилістичні полотна А.Ватто. Особливості стилю рококо в архітектурі (готель Субіз), живописі (пасторалі Ф.Буше), скульптурі (салонна порцеляна Ф.Буше й Е.М.Фальконе). Гімн третьому стану в творчості Ж.Шардена. Мистецтво революційного класицизму: Паризький Пантеон (церква св. Женев’єви). Портрети в мистецтві просвітницького реалізму: А.Гудон. Теми, ідеї, образи живопису Ж.Л. Давіда. Особливості розвитку англійської художньої культури XVIII ст. Сатиричні та моралізаторські серії Хогарта. Аристократична велич та втілення героїчного ідеалу в образах Дж.Рейнольдса. Поетична настроєвість портретів Т.Гейнсборо. Принципи плерного живопису Дж.Констебля.

МИСТЕЦТВО XIX ст.

Мистецтво першої половини XIX ст. Загальна характеристика й періодизація західноєвропейського мистецтва XIX ст. Формування національних шкіл образотворчого мистецтва. Романтизм як світоглядна система першої третини XIX ст. Естетичні концепції романтизму. Ідейно-художні завдання романтизму. Національна специфіка й загальні риси. Проблема синтезу мистецтв. Виникнення нових форм і жанрів мистецтва. Живописна мова романтиків. Класицистична школа Давіда: творчість А.Гро та Ф. Жерара. Академічний класицизм Ж.Д.Енгра. Живопис французького романтизму: творчість Т.Жеріко й Е.Делакруа. Мистецтво Іспанії. Філософські узагальнення у творчості Ф.Гойї. Братство «Назарейців» і його послідовники. Мистецтво Англії. В.Тернер – нове слово в мариністиці. Романтизм у Англії – В.Блейк, Братство «Прерафаелітів».

Мистецтво другої половини XIX ст. Проблема демократизації культури та мистецтва. Метод критичного реалізму. Різновиди реалістичного методу в образотворчому мистецтві 70-80-х років XIX ст. Стили та художні напрями у мистецтві другої половини XIX ст. Активізація реалістичних тенденцій у французькому живописі: творчість О.Дом'є, К.Коро і «барбізонська школа». Демократична спрямованість живописних полотен Г.Курбе. Мистецтво імпресіонізму: історія виникнення, загальна характеристика та періодизація. Пейзажний живопис імпресіоністів. Роль пленеру у творчості К.Моне. Пленер у творчості А.Сіслея та К.Піссаро. Творчий метод Е.Дега. Колір і світло в картинах О.Ренуара. Скульптура імпресіонізму: творчість О.Родена. Постімпресіонізм – полеміка з імпресіонізмом. Особливість художньої манери П.Сезана. Метод „клуазонізму” та синтетичного декоративізму в творах П.Гогена. Експресивний колоризм живопису В.Ван Гога. Живопис і графіка А.Тулуз-Лотрека.

МИСТЕЦТВО КІНЦЯ XIX – ПОЧАТКУ XX ст.

Символізм і модерн у західноєвропейському мистецтві межі XIX – XX ст. Національні особливості модерну в країнах Європи. Формування нового типу художника-універсала. Культ художнього ремесла. Стиль модерн у журнальній графіці й афіші межі століть. Стиль ар-нуво в Бельгії. Ідеї В. Орта. «Нещадний» модерн А. Ван де Вельде. Мистецтво Англії. Творчість О.Бердслі. В.Морріс і рух «Мистецтва і ремесла». Мистецтво Австрії. Проекти споруд та інтер'єрів Й.Гофмана, О.Вагнера. Г.Клімт і Віденський Сецесіон. Творчість А.Мухи. Мистецтво Іспанії. Образотворча символічність архітектурної форми А.Гауді. Мистецтво Німеччини. Ф.фон Штук та Мюнхенський Сецесіон. Мистецтво Франції. Стиль ар-нуво в архітектурі Франції (Г.Гімар, А.Соваж, Ш.Плюме).

МИСТЕЦТВО XX ст. Мистецтво першої половини XX ст. Основні історико-культурні тенденції першої половини XX ст. Поява нових видів мистецтва. Зміна й паралельне існування низки художніх напрямів, течій та шкіл. Програмні маніфести художніх напрямів XX ст. Особистість митця в культурі XX ст. Проблема «наївного живопису». Мистецтво офіційне та неофіційне. А.Руссо та проблема примітивізму в мистецтві початку XX ст. Джерела творчості Н.Піросмані. Живопис фовізму: творчість А.Матіса, А.Марке, А.Дерене, Ж.Брака. Поєднання інтенсивної колористики зі спрощеною формою.

Експресіонізм у західноєвропейському мистецтві. «Крик» як категорія естетики Е.Мунка й експресіонізму. Німеччина: група «Міст». Група „Синій вершник” у Мюнхені: В.Кандинський, Ф.Марк, О.Явленський, П.Клеє. Невізантизм у Парижі. «Школа візантійського відродження» М.Бойчука. Кубізм – джерела й становлення. Виставка групи „Бато-Лавуар” (П.Пікассо, Ж.Брак, Х.Гріс, О.Архипенко). Теоретичні засади стилю (Г.Аполлінер, Г.Стайн). Аналітичний, синтетичний та декоративний кубізм. Своєрідність кубізму Ф.Леже. Кубістична скульптура – колористичні контррельєфи О.Архипенка. Футуризм: апологія техніки та швидкості. „Маніфест” Ф.Марінетті та його втілення у творчості У.Боччоні, К.Карра, Д.Северіні, Л.Руссоло, Дж.Балла. Кінетизм у пластичному формотворенні: Л.Руссоло і Л. Сюрваж. Орфізм. Музичні асоціації вільних форм і кольорів. Творчість Р. і С.Делоне. Геометричні абстракції та функціоналізм у мистецтві 20-30-х рр. XX ст. Неопластицизм П.Мондріана й групи «Де Стейл». Система професійного навчання та теоретичні праці Баугаузу. Пуризм як антикубізм і живописна творчість Ле Корбюзьє. Дадаїзм у Європі та США. Абсурдизм у мистецтві та літературі. Джерела та становлення руху дада. Т.Тцара і кабаре «Вольтер» у Цюриху. Акції дадаїстів у Німеччині та Франції. Творчість М.Дюшана й абсурдні об'єкти «реді-мейд». Особливості самопрезентації дадаїстів (колажі, об'єкти, скандальні виставки). «Паризька школа» (А.Модільяні, Д.Рівера, М.Шагал, Х.Сутін) та проблеми художньої еміграції з України. Абстракціонізм. Колористичний абстракціонізм В.Кандинського. Теоретичні праці та педагогічна діяльність художника в Баугаузі. Геометричний абстракціонізм (супрематизм) К.Малевича. Променизм М.Ларіонова та Н.Гончарової. Синхронізм

М.Русселя, М.Райта. Сюрреалізм. „Маніфест сюрреалізму” А.Бретона. Друга хвиля сюрреалізму та творчі пошуки С.Далі. Творчість Р. Магріта, І.Тангі. Сюрреалізм і скульптура (Г.Мур, А.Джакометті, Х.Міро). Західноєвропейська художня культура після другої світової війни. Мистецтво неореалізму. Творчість А.Фужерона, П.Пікассо, Р.Гуттузо, Ф.Леже. Графічні серії Ф.Мазареля, сатирична графіка Ж.Еффеля. Мистецтво другої половини ХХ ст. Візуальна естетика постмодернізму. Мистецтво у засобах масової інформації. Масовий спосіб існування мистецтва. Абстрактний експресіонізм і Дж.Поллок. Варіанти безпредметної експресії в творчості групи «КОБРА». Поп-арт і використання шаблонів масової культури. Творчість Е.Ворхола, Дж.Джонса, Р.Раушенбаха, Р.Ліхтенштейна. Вплив поп-арту та гіперреалізм. Фотографія та сучасне мистецтво. Оп-арт: використання оптичних ефектів у творчості В.Вазарелі. Концептуалізм і мистецтво як текст (Дж.Кошут). Кітч. Соц-арт. Мистецтво сьогодення – „нова хвиля” художнього авангарду в мистецтві процесу (ленд-арт, графіті, татуаж, пірсінг, гепенінг, інсталяція та перформанс). Твори мистецтва ХХ ст. у збірках музеїв світу – Музей сучасного мистецтва в Нью-Йорку, Національний музей сучасного мистецтва Центру Помпиду в Парижі, Нова Пінакотека в Мюнхені.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акімова Л. И. Искусство Древней Греции: Классика. – СПб.: Азбука-классика, 2007. – 464 с.
2. Акімова Л. И. Искусство Древней Греции: Геометрика, архаика. – СПб.: Азбука-классика, 2006. – 400 с.
3. Алпатов М. Художественные проблемы итальянского Возрождения. – М.: Искусство, 1976. – 288 с.
4. Андреева Е. Ю. Постмодернизм: Искусство второй половины ХХ – начала ХХІ века – СПб.: Азбука-классика, 2007. – 488 с.
5. Арган Д. История итальянского искусства. В 2-х т. – М.: Радуга, 1990. – 674 с.
6. Виппер Б. Очерки голландской живописи эпохи расцвета (1640 –1670). – М. : Искусство, 1962. – 519 с.
7. Виппер Б. Итальянский Ренессанс XIII – XVI вв. Курс лекций по истории изобразительного искусства и архитектуры в 2-х т. — М.: Искусство, 1977. — 224 с.
8. Витрувий. Десять книг об архитектуре / Ф.А.Петровский (пер. с лат.); Российская Академия архитектуры и строительных наук. НИИ теории архитектуры и градостроительства. – М. : КомКнига, 2005. – 320.
9. Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1967 –1973.
10. Герман М. Ю. Импрессионизм. Основоположники и последователи. – СПб.: Издательский Дом «Азбука-классика», 2008. – 520 с.
11. Герман М. Ю. Модернизм. Искусство первой половины ХХ в. 2-е изд., испр. – СПб.: Издательский Дом «Азбука-классика», 2008. – 480 с.
12. Даниэль С. М. Европейский классицизм. – СПб.: Азбука-классика, 2003. – 304 с.
13. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств. М.: Искусство, 1985–1993.
14. Дмитриева Н., Акімова Л. Античное искусство. – М. "Детская литература", 1988. – 235.
15. Иконников А. Мастера архитектуры об архитектуре. - М. : Искусство, 1972. - 343 с.
16. Ильин И. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. – М., 1996.
17. Історія зарубіжного мистецтва: навчально-методичний посібник. Ч. 1 / О. Г. Панфілова, Н. В. Рублевська, І. І. Тарасюк. – Тернопіль : Вектор, 2016. – 172 с.
18. Колпакова Г. Искусство Византии. Ранний и средний периоды / Г. С. Колпакова. – С.Пб. : Азбука-классика, 2005. – 528
19. Колпинский Ю. Искусство Эгейского мира и Древней Греции. – М., 1967.
20. Кравченко Я. Історія зарубіжного мистецтва : навч.-метод. посіб. / Я. О. Кравченко, М. І. Стась; Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. Інститут

- педагогічної освіти соціальної роботи і мистецтва. Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. – Черкаси : ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2009. – 84 с.
21. Куликова И. Сюрреализм. – М.: Наука, 1970. 175 с.
 22. Лазарев В. Византийская живопись. – М.: Наука, 1971. — 419 с.
 23. Лазарев В. Происхождение итальянского Возрождения. Т. 1-2. – М., 1959.
 24. Либман М. Искусство Германии XV – XVI вв. – М. : Искусство, 1964. - 245 с.
 25. Лихачева В. Искусство Византии IV – XV вв. – Л.: Искусство, 1986. – 310
 26. Лясковская О. Французская готика XII – XIV вв. – М.: Искусство, 1973.
 27. Мартиндейл Э. Готика. – М.: Слово / SLOVO, 2001. – 226 с., Лондон, 2001.
 28. Матье М. Искусство Древнего Египта. – М.: Искусство, 1961. — 606 с.
 29. Мириманов В. Первобытное и традиционное искусство. – М.: 1973. - 320 с.
 30. Мировое искусство. Постимпрессионизм. – С.Пб. : СЗКЭО "Издательский Дом "Кристалл", 2006. – 176.
 31. Миропольська Н., Белкіна Е., Масол Л. Художня культура світу. Європейський культурний регіон. – К., 2001.
 32. Нессельштраус Ц. Искусство Западной Европы в средние века. – Л. – М.: Искусство, 1964. – 392 с.
 33. Полевой Б. Двадцатый век. Изобразительное искусство стран и народов мира. – Москва : Советский художник, 1989.
 34. Пятьдесят биографий мастеров зарубежного искусства. – Л., 1968.
 35. Райс Д. Искусство Византии. – М.: Слово / Slovo, 2002.
 36. Ревалд Д. Импрессионизм. – М., 1961.
 37. Ревалд Д. Полстимпрессионизм. – М.. 1962.
 38. Сарабьянов Д. Стиль модерн. – Москва: Искусство, 1989. – 294с.
 39. Хлебнова Т.И., Иваницкий В.Ф., Дреничева Н.Г. Орнамент всех времён и стилей. – М: АРТ-РОДНИК, 2004.

II. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

ДАВНЄ МИСТЕЦТВО НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Мистецтво палеоліту на території України. Відображення світоглядних уявлень у палеолітичному житлі. Пам'ятки мобільного мистецтва пізнього палеоліту України. Міжобщинне ритуальне святилище Кам'яна Могила поблизу Мелітополя. Трипільська культурно-історична спільнота: територіальний ареал, джерела й основні періоди розвитку. Архітектурна конструкція, предметний ансамбль і система декорування трипільських жител. Реконструкція семантики формотворення і декорування трипільської кераміки. Мистецтво доби бронзи на території України. Археологічні пам'ятки катакомбної культури. Степові кургани України. Мистецтво населення України скіфо-сарматського часу (кінець II тис. до н.е. – початок I тис. н.е.). Мистецтво киммерійців. Художня культура скіфів. Царські кургани: особливості архітектури і поховальний інвентар. Джерела і семантика скіфського звіриного стилю. Скіфський bestiary. Елліно-скіфське мистецтво IV ст. до н.е. Художня культура сарматів. Мистецтво Малої Скіфії у Криму. Мистецтво давніх слов'ян (II ст. до н.е. – V ст. н.е.). Проблема походження слов'янських племен. Основні культури венедського періоду слов'ян на території України. Мистецтво Черняхівської культури (II – V ст.). Відображення уявлень про світобудову в черняхівській кераміці.

СЕРЕДНЬОВІЧНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ

Мистецтво України Княжого періоду. Запровадження християнства у Київській Русі та його вплив на культурний розвиток країни. Входження Київської Русі до візантійського культурного кола. Становлення самобутньої архітектури Київської Русі. Розвиток кам'яного монументального будівництва. Особливості архітектурного вирішення собору св. Софії в Києві. Мозаїки та фрески Софійського собору. Особливості композиційної побудови та іконографія святих образів. Уявлення про Всесвіт та їх втілення в

орнаментиці мармурового саркофага князя Ярослава. Зростання політичної ролі Чернігова, Переяслава, Новгород, Галича і формування власних мистецьких шкіл. Становлення “другої київської художньої школи” у Печерському монастирі. Печерська архітектурна школа: особливості архітектурного вирішення Успенського собору (1072 р.), Троїцької надбрамної церкви Печерського монастиря, Михайлівського Золотоверхого собору (1108-1113 рр.). Мозаїчні композиції та фрески Михайлівського Золотоверхого собору. Джерела і розвиток іконопису Київської Русі. Початки книжкової мініатюри. Мініатюри “Остромирового євангелія”, “Ізборника Святослава”, “Кодексу Гертруди”. Художньо-стилістичні риси українського монументального мистецтва XII ст. Фресковий розпис Кирилівської церкви. Розписи Успенського собору Єлецького монастиря в Чернігові. Мистецтво Галицько-Волинського князівства. Джерела реконструкції мистецтва Давнього Галича. Архітектурно-скульптурний ансамбль церкви Пантелеймона та Успенського собору в Галичі.

Мистецтво України пізнього Середньовіччя. Духовна культура України XIII – XIV ст. Цехові об’єднання та розвиток міських ремесел. Архітектура України другої половини XIII – першої половини XVI ст. Містобудівні програми XIII – XV ст. Типологія планувальної структури міст. Розпланування королівських і приватних міст. Вплив Магдебурзького права на планувальну структуру Львова, Кам’янець-Подільського, Рогатина, Бережан. Сакральна архітектура України пізнього Середньовіччя. Оборонні церкви: поєднання культової та оборонної функцій. Образотворче мистецтво України другої половини XIII – першої половини XVI ст. Фресковий ансамбль Троїцької каплиці замку в Любліні (1418 р.). Фрески Горянської ротонди (XIV – XV ст.). Іконопис пізнього Середньовіччя. Станкове малярство XIV – першої половини XVI ст.: типологія, іконографія та художньо-стилістичні особливості. Житійні ікони. Ікони з елементами готики. Група ікон з Радружа: еволюція стилю. Борисо-Глібські ікони як втілення державотворчих ідеалів. Майстер ікон з Ванівки. Ікони з Дальови та пошуки нової образності.

МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVI – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII ст.

Стилістичні особливості українського мистецтва XVI – початку XVII ст. Містобудування України другої половини XVI – першої половини XVII ст. Державні та магнатські міста. «Ідеальні міста» Ренесансу та забудова Жовкви та Бродів. Bastionні замки у Збаражі, Золочеві, Ужгороді, Підгірцях. Сакральна архітектура України другої половини XVI – першої половини XVII ст.: типологія та художньо-стилістичні особливості. Ренесансний ідеал гармонійної єдності мистецтв – ансамбль Успенського братства у Львові. Взаємодія архітектури та скульптури у вирішенні ренесансних житлових споруд Львова. Площа Ринок у Львові – унікальний високохудожній ансамбль ренесансної архітектури. Творчість П.Римлянина та П.Барбона. Скульптура. Львівська скульптура другої половини XVI – першої половини XVII ст. Пам’ятки надгробкового характеру (скульптор С.Чешек) та епітафії. Твори Я.Пфістера і Г.Ван Гутте. Монументальний живопис: розписи Святодухівської церкви в Потеличі. Станковий живопис. Формування історичного жанру. Твори батального, історико-алегоричного та хронікально-панегіричного характеру. Іконостасні цикли першої половини XVII ст. П’ятницької церкви та Успенської церкви у Львові, Святодухівської церкви в Рогатині. Творчість Ф.Сеньковича та М.Петраховича-Мороховського. Художньо-стилістичні особливості українського іконопису.

МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII – XVIII ст.

Історичні та культурні умови розвитку українського мистецтва. Меценатство гетьмана І.Мазепи й українська культура. Специфічні риси барокового мистецтва в Україні. Архітектура бароко в Україні: основні етапи розвитку та художньо-стилістичні особливості. Тип багатоярусної дзвіниці — завершення архітектурних ансамблів міст і монастирів. Барокова архітектура на західноукраїнських землях. Діяльність архітектора

Б.Меретина. Львівська рококова скульптура XVIII ст.: проблема школи. Творчість Й.Пінзеля: статуї на фасаді собору св. Юра (Львів) та ратуші у м. Бучачі (Тернопільська обл.), вівтарні статуї (костел у Городенці, Івано-Франківської обл.), вівтарні композиції та фігури інтер'єру костелів (с. Наварія, Годовиця, Львівщина) та ін. Майстри жовківського малярського осередку. Творча діяльність у Жовкві та Львові Ю.Шимоновича (живописні панегірики, парадні портрети) та М.Альтомонте (батальні композиції). Творчість Й.Кондзелевича та І.Рутковича. Типологія українського портретного живопису. Своєрідність образних характеристик ктиторських портретів. Народна картина. Образ козака-бандуриста (Мамая) – особливості трактування традиційного сюжету. Гравюра. Розквіт української гравюри в кінці XVII – XVIII ст. Творчість найвидатніших граверів О.Тарасевича, І.Щирського, Н.Зубрицького, Г.Левицького.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО XIX ст.

Історико-культурні умови розвитку українського мистецтва кінця XVIII – початку XIX ст. Українські художники – вихованці Петербурзької, Віденської, Римської академії мистецтва. Стилї в українському мистецтві XIX ст. Утвердження стилю класицизму в українській архітектурі: періодизація та джерела. Будівництво поміщицьких маєтків (П.Румянцева-Задунайського в Качанівці, арх. М.Мосципанов, К.Розумовського в Батурині, арх. Ч.Камерон, П.Галагана в Сокиринцях, арх. П.Дубровський) та садибно-паркових комплексів („Софіївка” в Умані та „Олександрія” в Білій Церкві). Риси романтизму в українській архітектурі: звернення до форм середньовічного будівництва. Класицизм в українській скульптурі. Види скульптури: міський монумент, меморіальна, садово-паркова, портретна. Стилїстичні особливості та основні етапи розвитку монументального живопису. Класицизм в творах українських живописців кінця XVIII – початку XIX ст., які працювали в Петербурзі: А.Лосенко, Г.Левицький; поєднання рис класицизму і сентименталізму в портретах В.Боровиковського. Стилїстична своєрідність живопису львівських художників кінця XVIII – початку XIX ст. Портрети О.Білявського. Творчість Л.Долинського: традиції і впливи західноєвропейського живопису.

Романтизм в українському живописі: соціально-історичний та культурний ґрунт його зародження та розвитку. Втілення національних рис в портреті, пейзажі, побутовій картині. Український період у творчості В.Тропінїна. Образи дітей у творах К.Павлова. Романтизм у творчості Тараса Шевченка. Провідна роль народної теми в його мистецтві, протест проти соціальної несправедливості, розкриття дійсності та глибокий історизм творів. Ранній період творчості Т.Шевченка (1840-1847 рр.): емоційно-образна виразність. Відображення казахської природи в акварелях періоду заслання (1847-1857 рр.). Портрети останнього періоду творчості (1857-1861 рр.) – портрет генерального судді В.Кочубея, автопортрети. Серія офортів „Живописна Україна” – новаторство змісту і художньої мови. Краєвид і побутовий жанр у творчості М.Сажина та В.Штеренберга. Народна картина. Своєрідність художньої мови, безпосередність трактування теми. Еволюція образу козака-бандуриста. Образ жінки в народній картині. Сцени з життя селян і міщан.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX ст.

Історико-культурні та соціальні умови розвитку українського мистецтва. Змістова наповненість і пошуки нових формально-художніх рішень в образотворчому мистецтві. Мистецька освіта в Україні: відкриття навчальних закладів в Одесі (1865 р.), Харкові (1869 р.), Києві (1875 р.), Львові (1876 р.). Посилення зв'язків українських митців з західноєвропейською художньою культурою, їх участь у мистецькому житті Європи. Розвиток скульптурного портрету та тематичної станкової композиції. Твори Л.Позена – реалістична переконливість образно-пластичної мови в портретах М.Ярошенка, Г.Мясоєдова, жанрових роботах „Лірник”, „Жебрак”, „Оранка на Україні”, „Скіф”. Монументальна виразність, образна змістовність творів В. Беклемішева („Селянська любов”, портрет Т. Шевченка). Живопис. Звернення до традицій візантійського і давньоруського мистецтва в розписах інтер'єру Володимирського собору в Києві. Цикл розписів М.Врубеля в Кирилівській церкві в Києві („Надгробний плач”, „Зішестя святого

духа”, „Ангели з лабарами”): психологізм образів, драматичне співзвуччя кольорів, виразність композиційної побудови. Розвиток станкового живопису. Рисувальна школа М.Мурашка у Києві. Образи українського села в картинах К.Трутовського та І.Соколова. Критичний реалізм творів П.Мартиновича і М.Кузнецова. Львівська живописна школа. Портрет у творчості львівського художника Т.Копистинського. Творчість К.Устияновича: історичні полотна („Т.Г.Шевченко на засланні”, „Козацька битва”). Багатство емоційно-образного змісту, пленерність і колоризм пейзажного живопису. Лірико-епічний образ української природи у творчості С.Васильківського. Життя і природа українського села в пейзажах С.Світославського. Тема української природи в творах І.Айвазовського, А.Куїнджі, Л.Вичулковського, Я.Станіславського. Тема української історії в творах І.Рєпіна („Запорожці пишуть листа турецькому султану”), О.Сластіона („Проводи на Січ”), Ф.Красицького („Гість із Запоріжжя”).

МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ ст.

Українське мистецтво в колі течій і напрямків європейського мистецтва. Мистецькі об'єднання на Україні. Виникнення і діяльність художніх навчальних закладів. Піднесення в розвитку культури та мистецтва в першій половині 1920-х рр. Українське національне відродження, його діячі. Роль літератури (М.Зеров, В.Підмогильний, М.Хвильовий, В.Могилянський) у розвитку ідейних настанов українського мистецтва. Українське мистецтво в умовах репресивної ідеології кінця 1920-30-х рр. Соціальна дійсність і "соціалістичний" реалізм. Мистецькі об'єднання 20-х рр.: АХЧУ, АРМУ, ОММУ. Авангардистське товариство "Artes" та ін. Стильове розмаїття львівської архітектури; стильовий монізм споруд Ю.Захаревича. Стиль модерн в архітектурі ХХ ст. (Київ, Харків). Раціоналістичний модерн (Київ). Український національний модерн (Харків, Полтава, Чернігів та ін.). Модерна архітектура Західної України (орієнтація на народне мистецтво гуцулів і бойків). Модерн у Львові. Конструктивізм в українській архітектурі 20-х рр. Споруди Харкова і Києва цього періоду, забудова Одеси і Донецька. Ар-деко в архітектурі Львова. Спорудження адміністративних будинків у Києві. Монументально-декоративна скульптура. Конкурс на пам'ятник Т.Г.Шевченку в Києві. Творчість О.Архипенка. Робота українських скульпторів (І.Кавалерідзе, Б.Кратко, Г.Рашевський) над образом Т.Г.Шевченка. Монументальні твори С.Васильківського та його роль в історії українського мистецтва. Творчість Ф.Кричевського, М.Самокиша. Живописне оформлення театру опери та балету у Львові. Монументальні розписи Й.Бокшая в Ужгороді. Станковий живопис: жанрова специфіка, художньо-стилістичні особливості та творчість провідних майстрів. Тема запорізького козацтва в творчості українських живописців: творчість С.Васильківського. Творчість К.Костанді. Українське село в творах М.Пимоненка, Г.Світлицького, П.Мартиновича. Народні мотиви в творах П.Холодного і Ф.Кричевського. Портрет у творчості О.Мурашка і М.Жука. Традиції і пошуки нових образно-виражальних засобів у пейзажному живопису. Живопис на західних землях України. Творчість К.Устияновича. Творчість О.Новаківського. Творчість І.Труша. Твори А.Манастирського, Й.Куриласа, Я.Пстрака, О.Кульчицької, М.Івасюка.

Український авангард в руслі розвитку нових течій та напрямків у європейському мистецтві. Угрупування та виставки авангардного мистецтва: Київ, Харків, Одеса. Українська культура і мистецтво в нових історичних умовах. Відкриття 1919 р. Української академії мистецтв – визначне явище в історії національної культури. Специфічні риси української графіки. Творчість Г.Нарбути. Модерне малярство. Художні напрями та угруповання в Україні. М.Бойчук і художня течія "бойчукізм". Формування української школи монументального живопису. Теоретичні і творчі установки М.Бойчука, його роль в процесі становлення українського малярства нового часу. Художні пошуки в малярстві (кубізм, кубофутуризм, супрематизм, конструктивізм та ін.). Художники авангардисти: К.Малевич, О.Екстер, О.Богомазов. В.Єрмилов (досягнення українського кубізму), В.Пальмов (художник вільної форми), Д.Бурлюк (пріоритет народного мистецтва).

Література:

1. Архипова Е. Резной камень в архитектуре древнего Киева (конец X – первая половина XIII ст.) / Е. И. Архипова. – К. : ИД "Стилос", 2005. – 285 с.
2. Белічко Ю. Україна в творчості І. Ю. Репіна. – Київ: Мистецтво, 1963. – 126 с.
3. Білецький П. О. Українське мистецтво та архітектура кінця XIX – початку XX ст / П. О. Білецький, Д. О. Горбачов, Е. О. Димшиць, Т. В. Кара-Васильєва, Г. В. Карпова, О. О. Клименко, О. В. Красильникова, В. Ю. Могилевський; ред.: Н. Ю. Асєєва; НАН України. Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. – К. : Наук. думка, 2000. – 240 с.
4. Бурбан М. І. Нариси історії мистецтва України : навч. посіб. / М. І. Бурбан, Г. З. Гірняк, Н. В. Гриньох, М. М. Каралюс, О. І. Подаряща; М-во культури України, Київ. нац. Ун-т культури і мистец. – Л. : ЗУКЦ, 2012. – 342 с.
5. Крвавич Д. П. Українське мистецтво : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.: У 3 ч. Ч. 1 / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів : Світ, 2003. – 255 с.
6. Крвавич Д. П. Українське мистецтво : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.: У 3 ч. Ч. 2 / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів : Світ, 2004. – 267 с.
7. Крвавич Д. П. Українське мистецтво : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.: У 3 ч. Ч. 3 / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів : Світ, 2005. – 267 с.
8. Криволапов М. О. Українське мистецтво XX століття в художній критиці. Теорія. Історія. Практика : монографія / М. О. Криволапов. – К. : КИТ, 2010. – 475 с.
9. Овсійчук В. Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури : монографія / В. Овсійчук. – Львів : Ін-т народознав. НАН України, 2008. – 414 с.
10. Овсійчук В. А. Класицизм і романтизм в українському мистецтві / В. А. Овсійчук; ред.: С. Павлюк; НАН України. Ін-т народознав. – К. : Дніпро, 2001. – 444 с.
11. Овсійчук В. А. Оповідь про ікону / В. А. Овсійчук, Д. П. Крвавич. – Львів : Ін-т народознав. НАН України, 2000. – 396 с.
12. Одробінський Ю. Скіфо-сарматська кам'янорізна пластика українських земель (характеристика видів і художні особливості) : монографія / Ю. В. Одробінський. – Миколаїв : Дизайн і поліграфія, 2010. – 395 с.
13. Степовик Д. В. Іконологія й іконографія / Д. В. Степовик. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2003. – 312 с.
14. Степовик Д. В. Історія української ікони X – XX століть / Д. В. Степовик. – К. : Либідь, 2008. – 436 с.
15. Ткачук Т. М. Семіотичний аналіз трипільсько-кукутенських знакових систем (мальований посуд) / Т. М. Ткачук, Я. Г. Мельник; Нац. заповідник "Давній Галич". – Івано-Франківськ : Плай, 2000. – 238 с.
16. Яців Р. Українське мистецтво XX ст.: ідеї, явища, персоналії : зб. ст. / Р. Яців; НАН України. Ін-т народознав. – Львів, 2006. – 351 с.
17. Стельмащук Г. Українські митці у світі. Матеріали до історії українського мистецтва XX ст. / Автор-упорядник Г. Г. Стельмащук. — Львів : Априорі, Львівська національна академія мистецтва, 2013. — 520 с.

III. ДЕКОРАТИВНЕ І ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ІСТОРІЯ ХУДОЖНЬОЇ КЕРАМІКИ

Антична кераміка. Розписна кераміка античної Греції. Особливості технології, прийоми декорування. Характеристика найпоширеніших форм античної кераміки (амфора, піфос, кратер, ойнохоя, гідрія, пеліка, кілік, канфар, скіфос, аск, ритон тощо). Періодизація. Стилі античної кераміки: геометричний, килимовий (східний), чорнофігурний, червонофігурний. Афіни – головний центр грецької кераміки періоду класики: провідні майстри. Кераміка Етрурії. Періодизація. Види кераміки: імпасто,

буккери (тяжке, легке), чорнофігурні та червонофігурні вироби VI-IV ст. до н.е., фігурний посуд III-I ст. до н.е.

Кераміка Західної Європи XV-XVI ст. Іспанія. Кераміка Валенсії: характерні риси формотворення та декору. Італійська ренесансна майоліка: особливості технології та декору. Центри майолікового виробництва: Фаенца, Губбіо, Каза Піротта, Урбіно, Дерута та ін. Провідні майстри. Франція. Фаянси Сен-Поршер. „Сільські глини” Бернара Паліссі. Німеччина. Центри виробництва „кам’яного посуду”. Технологія, своєрідність форм і декору.

Кераміка Західної Європи XVII – XVIII ст. Голландія. Художні особливості дельфтського фаянсу: принципи формотворення та декору. Англія. Діяльність Дж.Веджвуда. Види керамічних виробів Веджвуда – тонкий фаянс кольорові кам’яні маси. Європейська порцеляна XVIII – XIX ст. Німеччина. Створення твердої порцелянової маси Й.Ф.Бетгером на початку XVIII ст. та організація порцелянового виробництва у Мейсені. Вплив мистецьких стилів XVIII – початку XX ст. на формотворення та декор мейсенської порцеляни. Організація порцелянового виробництва у Відні. Художні особливості віденської порцеляни: далекосхідні впливи та втілення власних творчих ідей. Мистецькі стилі та напрями (класицизм, ампір, історизм) у формах і декорі порцелянових виробів XVIII – XIX ст.

Українська кераміка. Кераміка енеоліту на території України. Трипільська кераміка. Технологія, принципи формотворення та система декору у ранньо-, середньо- та пізньотрипільський періоди. Кераміка античного Надчорномор’я VII ст. до н.е. – IV ст. н.е.: кухонний та столовий посуд, прийоми декорування. Кераміка Княжої доби. Типологія форм керамічного посуду, способи декорування, орнаментальні мотиви. Монументально-декоративна кераміка Галича. Художні особливості формотворення та прийоми декорування народної кераміки провідних осередків Київщини (Васильків, Дибинці), Львівщини (Гавареччина, Сокаль, Яворів, Миколаїв), Поділля (Адамівка, Бубнівка), Полтавщини (Опішня), Івано-Франківщини (Косів, Пістинь). Українська порцеляна. Асортимент, художні особливості виробів Корецького, Баранівського, Городницького заводів XIX – початку XX ст. Художня порцеляна другої половини XX ст. Українська професійна художня кераміка другої половини XX ст. Львівська керамічна школа. Види кераміки, провідні майстри.

Література:

1. Археологія УРСР : у 3 т. – К., 1989.
2. Блаватский В.Д. История античной расписной керамики / В. Д. Блаватский – М.: Книга по Требованию, 2012. – 303 с.
3. Буббико Дж., Круус Х. Керамика: техники, материалы, изделия / пер. с итал. – Издательство «Ниола-Пресс», 2006. – 128 с.
4. Голубець О. Львівська кераміка. – К.: Наукова думка, 1991. – 120 с.
5. Данченко Л. Народна кераміка Середнього Придніпров’я. – К., 1974.
6. Дреботюк Р. Художники Прикарпаття. – К., 1989.
7. Івашків Г. Декор української народної кераміки XVI – першої половини XX століть : монографія / Г. М. Івашків; Ін-т народознав. НАН України. – Львів, 2007. – 544 с.
8. Історія українського мистецтва : у 6 т. – К., 1966-1970.
9. Кубе А.Н. Итальянская майолика XV-XVIII вв. – М.: Искусство, 1976. – 62 с.
10. Матейко К. Народна кераміка Західних областей України. – К.: Видавництво АН УРСР, 1959. – 107 с.
11. Миллер Джудит. Все об антиквариате. – М.: Бертельсманн Медиа Москау (БММ), 2001. — 224 с.
12. Мотиль Р. Я. Українська димлена кераміка XIX – початку XXI ст. Історія. Типологія. Художні особливості : [монографія] / Р. Я. Мотиль; НАН України, Ін-т народознавства. – Львів : Ін-т народознавства НАН України, 2011. – 206 с.

13. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів: Видавництво Львівського університету, 1969. – 192 с.
14. Нога О., Шмагало Р. Між Сходом і Заходом. Кераміка Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст. в контексті міжнародних зв'язків. Контакти і взаємовпливи. – Львів: Логос, 1994. – 120 с.
15. Персалл Р. Керамика и фарфор. Краткий экскурс в историю антиквариата. – 1998. – 128 с.
16. Петрякова Ф. Украинский художественный фарфор. Альбом-каталог. – К.: Наукова думка, 1985 р. – 224 с.
17. Пошивайло О. Гончарська столиця України: видавництво "Українське народознавство" / О. Пошивайло; Упр. культури Полтав. обл. держ. адмін. – Опішне : Укр. народознав., 2000. – 72 с.
18. Пошивайло О. Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ : Кн. 1. 2001 - 2005 / О. Пошивайло; НАН України. Ін-т керамології, Нац. музей-заповідник укр. гончарства в Опішному. – Опішне, 2007. – 775 с.
19. Тищенко О. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (ХІІІ-ХУІІІ ст.). – К., 1985.
20. Українське народне мистецтво. Кераміка. Скло. – К.: Мистецтво, 1974. – 58 с.
21. Хэггар Р. Энциклопедия европейской керамики и фарфора. – М.: Издательство Ирины Касаткиной, 2002. – 610 с.

ІСТОРІЯ ХУДОЖНЬОГО МЕТАЛУ

Металопластика античних держав. Диференціація ремісничого виробництва давньогрецького художнього металу, історичні та стилістичні витоки золотарства греків, географічне поширення. Вироби з міді, бронзи, заліза (Греція). Поширення мистецтва металопластики на територіях Фракії (Болгарія) та Скіфії (Півн. Причорномор'я). Ювелірство Етрурії (техніка зерні “а пульвісколло”). Розвиток художнього срібла Давнього Риму. Розвиток мистецтва гліптики (гемми, камеї, інталії).

Художній метал Західної Європи ХV – ХVІ ст. Поліхромно-інкрустаційний стиль декорування прикрас часів гунської навали. Культове і світське ювелірство Візантії. Монастирські школи ювелірного мистецтва, навчально-виробничі об'єднання-гільдії. Символіко-алегоричний характер ювелірства романської доби. Сакральні фігури-релікварії. Лімозькі емалі ХІІ – ХІІІ ст. Розвиток цехового ковальського та слюсарного ремесла (готика). Архітектурний готичний метал. Творчість у художньому металі видатних майстрів Відродження (Б. Челліні, Донателло, Ботічеллі, Леонардо да Вінчі, Дюррер, Вероккіо, Брунелескі. Асортимент та комплекти ренесансних прикрас. Ренесансний архітектурний метал та зброярство. Художній метал Західної Європи ХVІІ – ХVІІІ ст. Стилiстика жіночих ювелірних прикрас доби бароко. Німецьке золотарство Нюрнберга та Аугсбурга (бароко). “Золотий вік” ковальства Франції (архітектурний метал Версалью). “Антикізуючий” та “радикальний” напрямки розвитку архітектурного ковальства доби бароко.

Художній метал Західної Європи ХVІІІ – ХІХ ст. Вплив фабричних технологій на ювелірне мистецтво (поява нових сплавів, техніки просування та покриття міді сріблом “шеффiлдське срібло”). Нові форми організації ювелірного виробництва ХІХ ст. “Золотий вік” бронзи. Використання чавунного лиття в архітектурному металі. Стилiстика художньої металопластики періоду класицизму і ампіру. Художній метал періоду історизму і еkleктики. Металопластика стилістичного напрямку бідермайер (металева галантерея, біжутерія, посуд). Діяльність фірм Фаберже, Картьє та ін. (стилiстика, асортимент продукції, технологічні особливості фірмового стилю). Художній метал модерну і постмодерну. Джерела нових стилістичних тенденцій у металопластиці ХХ ст.

Творчість у художньому металі Рене Лаліка, Картьє, Ван де Вельде, Тіффані та ін. Архітектурний метал Г.Ейфеля, В.Орта, Г.Гімара, А.Гауді. Металопластика у напрямках конструктивізм, функціоналізм, арт-деко. Тенденції розвитку світового художнього металу другої половини ХХ ст. Творчість П.Пікассо, С.Далі, Калгера, Гіякометті, Г.Іенсена у металопластиці. Два напрямки розвитку ювелірного мистецтва ХХ ст.: нетрадиційний (авторський) та “салонний”. Головні ювелірні фірми ХХ ст. Кований метал кінця ХХ ст.: відродження і шляхи розвитку. Головні міжнародні форуми та симпозиуми ковалів та ювелірів. Художній метал і дизайн.

Український художній метал.

Художній метал скіфо-сарматської доби та північного Причорномор'я. Золотарство скіфів (три стилістичні періоди розвитку “скіфського звіриного стилю”). Іконографія скіфського та античного ювелірного мистецтва. Типологія художньої металопластики східних слов'ян другої половини I тис. Художній метал у речових скарбах — Мартинівському, Пастирському, Харіївському, Глодоському. Давньоруський художній метал (прикраси Сахнівського та Київського речових скарбів). Розквіт техніки перетинчастої та виїмчастої емалі у Київській Русі. Розвиток цехового золотарства у Галичині (твори Львівського цеху золотарів, творчість майстра Касіяновича). Ковальський та слюсарський цехи у Львові ХVII ст. Церковне і світське золотарство ХVII – ХIХ ст. Творчість київських майстрів-золотарів Івана Равича, Михайла Юрієвича, Петра Волоха, Івана Завадовського. Людвисарні Львова, Києва, Глухова (лиття дзвонів і гармат). Козацька зброя та інсигнії Запорозької Січі. Сецесія в українському художньому металі на зламі століть. Метал в архітектурі. Народне ковальство кінця ХIХ – початку ХХ ст. Емальєрство (творчість М. Дольницької, Я.Музики, О.Кульчицької). Сучасний художній метал України (Провідні майстри. Школи художнього металу. Сучасне фабричне ювелірство).

Література:

1. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів, 1992.
2. Боньковська С. Ковальство на Україні (ХIХ – початок ХХ ст.). – К.: Наукова думка, 1991. – 110 с.
3. Бутник-Северський Б. Українське радянське мистецтво. – К.: Наукова думка. – 1965.
4. Быков З.Н., Майкова Н.К. Конструирование архитектурных художественных изделий из металла. – М.: Издательство архитектуры й градостроительства, 1950.
5. Велика ілюстрована енциклопедія старожитностей. – К.: Артія, 1980.
6. Голод І.В. Міське ремесло Західної України ХIВ – ХVІІІ століть. – Львів: ЛАМ, 1994.
7. Гургула І. Народне мистецтво західних областей України. – К., 1966.
8. Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження. — К., 1987.
9. Жоголь Л.Е. Декоративное искусство в современном интерьере. – К.: Будивельник, 1986.
10. Жолтовський П.М. Художнє лиття на Україні ХIВ – ХVІІІ століть. – К.: Наукова думка, 1973.
11. Жолтовський П.М. Художні металеві вироби західних областей України.
12. Жолтовський П.Р. Художній метал : Історичний нарис. – К., 1972.
13. Мальченко О. Художнє лиття гармат у Гетьманщині за часів правління Івана Мазепи / О. Мальченко; Ін-т укр. археології та джерелознавства ім. М.Грушевського НАН України. – К.: ВІПОЛ, 2007. – 159 с.
14. Манцевич А.П. Курган Солоха. К.: ”Искусство”, 1987.
15. Моран Анри де. История декоративно-прикладного искусства. М.: Искусство, 1982.
16. Мозолевський Б. Скіфський степ. – К.: Наукова думка, 1983.

17. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва / Відп. редактор Я.П.Запаско. – Львів: В-во Львівського університету, 1969.
18. Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва. – К.: ІСДО, 1995.
19. Суха Л.М. Художні металеві вироби українців Східних Карпат. – К.: Академія наук Української РСР, 1959.
20. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII – XVIII ст.). – К.: Либідь, 1992.
21. Художній метал в Україні: минуле, сучасне, майбутнє : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 2007 р., Львів / ред.: Р. Шмагало, Е. Сидор. – Львів, 2008. – 167 с.
22. Чмихов М., Кравченко Н., Черняков І. Археологія та стародавня історія України: Курс лекцій. – К., 1992.
23. Шмагало Р. Енциклопедія художнього металу. Світовий та український художній метал. Т. 1. – К.: Видавництво Апріорі, 2015. – 420 с.
24. Шмагало Р. Художній метал України ХХ-ХХІ ст. Енциклопедія художнього металу. Т. 2. – К.: Видавництво Апріорі, 2015. – 420 с.

ХУДОЖНЄ СКЛО

Художнє скло Давнього Сходу. Походження скла й формування склоробного ремесла. Художнє скло Давнього Єгипту: основні етапи розвитку та художньо-стилістичні особливості. Склоробство Месопотамії та Фінікії. Художнє скло Античності. Склоробство елліністичного періоду: Александрійська школа склоробства. Скло античного Риму. Періодизація розвитку склоробного ремесла Давнього Риму. Особливості формотворення та декорування давньоримського посуду. Сковиробництво античного Причорномор'я.

Склоробство Середньовіччя. Художнє скло середньовічного Сходу. Основні етапи розвитку склоробства Візантії. Художньо-технологічні особливості візантійського скла. Скло мусульманських країн арабського Сходу. Вплив ісламу на формування своєрідних рис художнього скла країн арабського Сходу. Європейське скло доби Середньовіччя. Розвиток середньовічного склоробства на території Північної Європи. Хімічні та фізичні особливості „лісового“ скла. Асортимент середньовічних північноєвропейських гут.

Венеційське скло XV – XVI ст. Готичні традиції та ренесансна стилістика у формотворенні та декоруванні венеційського посуду XV ст. Художні особливості молочного скла. Лісове скло XVI – XVII ст. Середньовічні традиції та ренесансна стилістика у виробі лісових гут. Значні європейські центри з виробництва традиційного скла. Особливості формотворення і основні прийоми оздоблення скляного посуду. Основні типи скляного посуду. Скло з емальним розписом: характерні форми і найпопулярніші схеми декорування начиння. Провідні осередки виготовлення різьбленого барокового скла. Основні типи столового скляного посуду, техніки та мотиви декорування. Еволюція форми та декору англійського кришталевого келиха. Художнє скло XVII – XVIII ст. Німеччини. Бароко і рококо у формотворенні та мотивах оздоблення скляного посуду Німеччини. Голландське скло другої половини XVII – XVIII ст. Вплив англійського та німецького барокового ремесла на розвиток голландського художнього скла другої половини XVII – XVIII ст. Становлення самостійних форм і прийомів декорування.

Художнє скло XIX ст. Англійське скло класицизму. Вплив класицистичної стилістики на формотворення скляного посуду. Кришталеві люстри, канделябри і жирандолі. Чеське скло першої половини XIX ст. Класицистичне різьблене скло Північної Чехії. Скло модерну. Скло ар-нуво Франції. Стиль модерн у склоробстві Сполучених Штатів Америки та творчість Л.К.Тіффані. Сецесійне скло Австро-Угорщини. Художнє скло XX ст. Скло арт-деко у Франції. Всесвітня виставка у Парижі 1925 року та формування національних особливостей стилю арт-деко Франції. Скляний дизайн Р.Ляліка. Діяльність М.Маріно і зародження студійного скла.

ХУДОЖНЕ СКЛО УКРАЇНИ. Склоробство Київської Русі: основні етапи розвитку та художньо-технологічні особливості скляного посуду. Лісові гутти на території України: організація склоробства та спеціалізація майстрів. Особливості формотворення та декорування художнього скла. Українське скло XVI – XVII ст. у музейних збірках Києва, Львова і Луцька. Українське ужиткове скло другої половини XVII – XVIII ст. Найважливіші осередки українського склярства цього періоду. Асортимент українських гут та особливості декорування українського скла другої половини XVII – XVIII ст. Українське художнє скло кінця XVIII – XIX ст. Стилїстика класицизму та ампіру й особливості формотворення і декорування українського скляного посуду XIX ст. Виробництво скляних сервізів для аристократичних віталень. Удосконалення технік холодної обробки скла. Коростівська скляна гута на Сколівщині. Українське гутне скло XX ст. Відродження традицій українського гутництва у 60-70-х роках. Система освіти художників скла в Україні. Художнє скло в серійній промисловості: Київський завод художнього скла, Львівське виробниче об'єднання “Райдуга”, Стрийський, Артемівський, Попаснянський склозаводи. Діяльність львівського гутника П.Семененка. Художня виразність скляних виробів М.Павловського. Декоративний посуд Й.Гуляньського. Монументальні форми посуду Б.Валька. Вільноформоване скло П.Думича. Скляна пластика М.Тарнавського та І.Аполлонова. Індивідуальний стиль виробів І.Зарицького, Л.Митяєвої, С.Голембовської, В.Затинайка, А.Зельдич. Авторський дизайн скла 80-90-х років. Художнє скло А.Бокотея та міжнародні симпозиуми гутного скла у Львові.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Античное стекло в собрании Эрмитажа / Авт.-сост. Кунина Н. – СПб., 1997.
2. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів, 1969.
3. Петрякова Ф. Українське гутне скло. – К.: Наукова думка, 1975. – 160 с.
4. Сучасне українське художнє скло: Альбом / Авт. -упор. Петрякова Ф. – К., 1980.
5. Рожанківський В. Українське художнє скло. – К., 1959.
6. Розенталь Р., Ратцка Х. История прикладного искусства Нового времени. – М., 1971.
7. Уили Е., Чик Ш. Искусство цветного и декоративного стекла. – Сингапур, 1997.
8. Шелковников Б. Художественное стекло. – Л., 1962.
9. Щапова Л. Древнее стекло. – М., 1988.
10. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів, 1993.
11. Щапова Ю. Стекло Киевской Руси. – М., 1972.
12. Бирюкова Н. Западноевропейское прикладное искусство XVII – XVIII вв. – Л., 1972.
13. Большая иллюстрированная энциклопедия древностей. – Прага, 1982.
14. Качалов Н. Стекло. – М., 1959.
15. Михайлова О. Испанское стекло в собрании Эрмитажа. – Л., 1970.
16. Моран А. де. История декоративно-прикладного искусства с древнейших времён до наших дней. – М., 1982.
17. Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва. – К., 1995.

ІСТОРІЯ ІНТЕР'ЄРІВ

Житлові інтер'єри та меблі Давнього Сходу. Інтер'єри та меблі Давнього Єгипту. Характерні риси єгипетського житла та організація предметного середовища житлових приміщень. Проблеми синтезу просторових мистецтв у вирішенні житлових інтер'єрів.

Житлові інтер'єри та меблі Античності. Еволюція житлових споруд Давньої Греції. Просторова структура пащадного та перистильного будинків. Предметний ансамбль та особливості декорування житлових приміщень. Житлові інтер'єри та меблі античного Риму. Основні типи житлових споруд. Формування і просторове вирішення римського

атріумно-перистильного дому. Роль монументального живопису в просторі житлового інтер'єру. Характеристика житлових споруд міст біля Везувію – Помпеїв, Геркуланума та Стабій. Меблі романської доби: орнаментальні мотиви, техніки декорування і типологія меблевих виробів. Інтер'єри та меблі готичної доби. Планове вирішення та обладнання лицарського палацу. Система декорування палацових інтер'єрів. Готичне меблярство Західної Європи.

Ренесансні житлові інтер'єри й меблі. Інтер'єри та меблі Італії доби Відродження. Палаці та вілли Палладіо. Система декорування світських інтер'єрів Італії XVI ст. Ренесансне меблярство Італії, його регіональні особливості. Техніки декорування та орнаментальні мотиви. Інтер'єри та меблі Франції доби Відродження. Принципи взаємодії мистецтв у стилістиці маньєризму – школа Фонтенбло. Барокові житлові інтер'єри і меблі. Барокові інтер'єри та меблі Італії. Просторова структура італійського палаццо XVII ст. Барокові інтер'єри та меблі Франції. “Великий стиль” Людовіка XIV. Світські інтер'єри Франсуа Мансара, Луї Лево, Жюль Ардуен Мансара. Інтер'єри Версалю.

Рококові житлові інтер'єри та меблі. Формотворче значення орнаменту в системі рококо. Тенденції декоративізму екзотичного стилю «шинуазрі». Особливості планування та декорування палацових інтер'єрів першої половини XVIII ст. Формотворення та декорування рококових меблів Франції. Палацова архітектура Німеччини як художня цілість синтетичного образу. Меблі Англії XVIII ст. Період махоню в англійському меблярстві та діяльність Т.Чипендейла. Інтер'єри й меблі ампіру. Джерела стилістики ампіру у Франції. Французькі ампірні меблі. Історизм-еклектизм у вирішенні житлових інтер'єрів і меблів. Інтер'єри та меблі бідермайєру. Джерела і характерні риси бідермайєру. Вікторіанський еклектизм у житлових інтер'єрах і меблях Англії. Повернення стилів. “Вікторіанська готика” і реформаторські тенденції – А.П'юджин. Вікторіанський “модний будинок”. Всесвітня виставка 1851 року та “оранжерейна” архітектура. Розвиток масового виробництва предметів умеблювання. Меблі з пап'є-маше. Бунт Дж.Раскіна. Діяльність В.Морріса – “Morris & C”. Меблі Е.В.Годвіна. Історизм і еклектика у вирішенні світських інтер'єрів Німеччини. Екзотика й література. “Нові” стилі: від неоготики до другого рококо.

Формотворення і декорування меблів арт-деко. Конструювання дійсності – ідеологія Баугаузу. Викладачі Баугаузу. Викладацька та архітектурна діяльність В.Гропіуса. Металеві меблі М.Бреєра. Дизайн інтер'єрів і меблів у США. Утворення Нового Баугаузу в Чикаго. Органічний стиль Ф.-Л.Райта. (“Дім над водоспадом”). Течія мінімалізму в американському дизайні. Дизайн інтер'єрів і меблів у Франції. «Візуальна акустика» архітектури Ле Корбюзьє. “П'ять пунктів” у вирішенні житлової архітектури. Скандинавський дизайн інтер'єрів і меблів. Особливості “шведського стилю”.

ІНТЕР'ЄРИ УКРАЇНИ. Житлові інтер'єри та меблі Київської Русі. Планувальна структура дерев'яної житлової архітектури Київської Русі. Система декорування та предметний ансамбль давньоруського житла. Житлові інтер'єри та меблі України. Просторово-планова структура житлових споруд Львова другої половини XVI – першої половини XVII ст. (Чорна кам'яниця, палац Корнякта). Стилістичні особливості палацових інтер'єрів України кінця XVI – першої половини XVII ст. (палаці в Жовкві, Золочеві, Бережанах, Свіржі, Підгірцях). Барокова стилістика в палацових інтер'єрах України: інтер'єри палаців у Вишнівці, Підгірцях, Олесько. Класицизм у палацових інтер'єрах України. Будівництво поміщицьких маєтків і палацових комплексів кінця XVIII – першої половини XIX ст. (палацовий комплекс у Микулинцях, палац Потоцьких у Тульчині, маєток Іллінських «Новий Рим» у Романові, П.Румянцева-Задунайського в Качанівці, арх. М.Мосципанов, К.Розумовського в Батурині, арх. Ч.Камерон, П.Галагана в Сокиринцях, арх. П.Дубровський). Просторово-планова структура та система декорування інтер'єрів. Риси романтизму в українській палацовій архітектурі: звернення до форм середньовічного будівництва (садиба Лопухіних в Корсунь-Шевченківському, арх. Ліндсей; палац Воронова в Алупці, арх. Блер; палац Голіциних в Гаспрі, арх. Гонт, палац у

Шарівці, арх. Якобі). Художньо-стилістичні особливості інтер'єрів будинку Богдана і Варвари Ханенків у Києві. Стиль модерн у вирішенні житлових інтер'єрів модерну України. Сецесійні інтер'єри житлової архітектури Львова. Взаємодія мистецтв у інтер'єрах Будинку з химерами арх. В.Городецького. Дизайн інтер'єрів і меблів ар-деко. Інтер'єри ар-деко. Формально-еклектичні експерименти архітекторів 1930-1950-х років. Інтер'єр та художнє оздоблення української хати. Український хатній інтер'єр: обладнання та оздоблення українського селянського житла. Художнє оздоблення української хати. Етнографічні особливості інтер'єру української хати. Хатні інтер'єри та меблі Бойківщини, Гуцульщини, Лемківщини, Поділля, Полісся, Полтавщини, Слобожанщини. Українські хатні меблі: типологія та декорування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів, 1993.
2. Бирюкова Н. Западноевропейское прикладное искусство XVII – XVIII вв. – Л., 1972.
3. Бірюльов Ю. О. Львівська сецесія. – Львів, 1986.
4. Большая иллюстрированная энциклопедия древностей. – Прага, 1982.
5. Вуйек Я. Мифы и утопии архитектуры XX века. – М., 1990.
6. Гозак А. Алвар Аалто. – М., 1976.
7. Гольдштейн А. Ф.-Л. Райт. – М., 1973.
8. Даниленко В.Я. Основы дизайну. – К., 1996.
9. Кес Д. Стили мебели. – Будапешт, 1981.
10. Кравченко Я. Історія українського декоративно-ужиткового мистецтва: інтер'єр та художнє оздоблення української хати: Навч. посібн. – Львів, 2006.
11. Ле Корбюзье. Архитектура XX в. – М, 1977.
12. Любченко В. Ф. Меблі Стародавнього Єгипту. Конспект лекції. – Львів, 1991.
13. Матвеева Г. Мозаика и резьба по дереву. – М., 1989.
14. Мидан Ж.-П. Модерн. Франция. – М., 1999.
15. Моран А. де. История декоративно-прикладного искусства с древнейших времен до наших дней. – М., 1982.
16. Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва: Навч посібн. / Я.П.Запаско, В.І.Білик, І.В.Голод, С.П.Лупій, Г.Г.Стельмащук, Р.Т.Шмагало. – К.: ІСДО, 1995.
17. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів, 1969.
18. Розенталь Р., Ратцка Х. История прикладного искусства Нового времени. – М., 1971.
19. Соколова Т. Орнамент – почерк эпохи. – Л., 1972.
20. Соколова Т. Очерки по истории художественной мебели. – Л., 1967.
21. Станкевич М. Є. Українське художнє дерево XVI – XX ст. / М. Є. Станкевич; Ін-т народознав. НАН України. – Львів, 2002. – 480 с.
22. Фремpton К. Современная архитектура: критический взгляд на историю развития. – М, 1990.
23. Фуско Р. де. Ле Корбюзье – дизайнер. Мебель. – М., 1986.
24. Эстетические ценности предметно-пространственной среды / Под ред. Иконникова А.В. – М., 1990.
25. Hinz S. Innerraum und Möbel. –Berlin, 1976.
26. Setkowicz J. Zarys historii mebla od czasów starożytnych do końca XIX wieku. – Warszawa-Kraków, 1969.
27. Sienicki S. Wnętrza mieszkalne: Rys historyczny. – Warszawa, 1962.

ІСТОРИЯ КОСТЮМУ

Історія костюмів народів світу (від давніх цивілізацій до початку ХХ століття). Загальні відомості про одяг. Одяг як мистецьке явище декоративно-ужиткового мистецтва. Історіографія та джерела. Типи одягу, що відображають його еволюцію. Драперія (огортальний одяг); накладний одяг (глухий, розстібнутий). Визначення понять “одяг” і “костюм”. Термінологія українського вбрання (стрій, ноша, одів, одяг, шати, лудина та ін.). Класифікація одягу (натільний, поясний, нагрудний, верхній), головні убори, взуття, доповнення, прикраси; за функціональним призначенням – щоденний, святковий, обрядовий (весільний, поховальний). Способи декорування одягу. Одяг і прикраси (на тілі, тканині, одязі). Костюм і стиль доби. Костюм і мода. Функції одягу, прикрас і орнаментування (захисна, практична, оберегова, знакова, естетична, регіональна, національна, соціальна та ін.). Художня система костюму та його виражальні засоби (крій, пропорції, силует, об’єм, гармонія, ритм, колорит, декор, акценти, фактура).

Одяг народів давніх цивілізацій. Давній Єгипет (від III тис. до н.е.). Загальна характеристика художньо-матеріальної культури давніх єгиптян. Ідеал краси. Тканини і колір в одязі. Характеристика основних видів і форм одягу єгиптян. Характерні конструктивно-художні риси, косметика, головні убори і зачіски, взуття, елементи символіки в костюмі. Прикраси і символіка головних уборів фараонів і цариць.

Характерні риси вбрання населення античних держав. Єгійське мистецтво (II тис. до н.е.) як джерело вивчення давнього зшитого одягу. Вбрання населення періоду Крито-Мікенської культури. Основні форми чоловічого і жіночого вбрання у гомерівський період (IX – VIII ст. до н.е.) та період грецької архаїки (VII – VI ст. до н.е.). Основні засади оздоблення вбрання. Драперія – основа давньогрецького одягу. Основні форми римського вбрання: туніка, тога, палліум, стола, пенула, лацерна, сагум, пала та ін. Застосування золототканих форм одягу, нових способів драпірування плащів. Соціальна диференціація в костюмі давньоримського суспільства. Символіка одягу. Прикраси, косметика, зачіски, головні убори.

Костюм доби Середньовіччя. Костюм Візантії IV – XV ст. Загальна характеристика культури у державі. Вплив християнської ідеології на орнаментацию тканин і форми вбрання. Естетичний ідеал краси. Форми чоловічого і жіночого вбрання. Характеристика священничого одягу православного візантійського духовенства. Вплив візантійського одягу на вбрання населення середньовічної Європи. Костюм періоду раннього Середньовіччя в Європі (V – X ст.). Одягові тканини та їх орнаментация. Кольорова гама. Основні форми одягу. Західноєвропейський костюм XI – XV ст. Характеристика періоду. Ідеал краси. Вплив готичного стилю на костюм. Декоративне вирішення одягу. Розвиток конструювання і моделювання костюму. Зміна форм одягу. Вплив конструювання рицарських обладунків на світське вбрання, застосування виточок, додаткових швів. Нові форми чоловічого і жіночого вбрання. Виникнення коротких форм одягу в чоловічому костюмі. Франко-бургундська мода XV ст. Зміна пропорцій та силуету – основні виражальні засоби франко-бургундської моди. Головні убори, взуття, доповнення, прикраси.

Костюми Ренесансу. Західноєвропейські костюми італійського типу середини XV – початку XVI ст. Загальна характеристика періоду. Види одягових тканин та їх орнаментация. Виникнення нових форм вбрання. Костюми Флоренції та Венеції. Західноєвропейські костюми першої половини XVI ст. (Франція, Англія, Німеччина, Нідерланди). Реформація. Ідеал краси. Одягові тканини та їх орнаментация. Зміни в одязі. Декоративність костюму. Розрізи на одязі – основний засіб декору вбрання. Костюм ландскнехтів і його вплив на моду в Німеччині. Західноєвропейські костюми іспанського типу (друга половина XVI – початку XVII ст.).

Західноєвропейський костюм XVII – XVIII ст. Стиль бароко. Ідеал краси. Виготовлення одягових тканин, мережив. Розвиток моделювання і конструювання. Костюм другої чверті XVII ст. (“мушкетерський костюм”). Зміна силуету та форм вбрання у третій чверті XVII ст. Вплив стилю Людовика XIV на костюм, т.зв. „дитячий костюм”.

Вбрання останньої чверті XVII ст. (“костюм з жюстокором”). Західноєвропейський костюм XVIII ст. Одяг періоду регентства. Стиль рококо. Ранній класицизм. Естетичний ідеал краси. Одягові тканини, орнаментация кольорова гама. Одяг періоду регентства Філіпа Орлеанського (1715 – 1730). Характерні риси складових частин одягу середини XVIII ст.

Західноєвропейський костюм XIX – початку XX ст. Стиль ампір. Костюм періоду реставрації. Бідермайер і романтизм. Друге рококо. Стиль модерн. Розробка загального типу міського європейського костюму. Основні форми й асортимент вбрання, тканини, кольорова гама. Костюм 1804 – 1815 рр. Стиль ампір. Костюм періоду реставрації (1815 – 1820), зміни в одязі, поширення моди. Костюм 1820 – 1840 рр. Зміна моди (Бідермайер і романтизм). Зміна силуету 1840 – 1870 рр. (друге рококо). Мода 1870 – 1890. Мода наприкінці XIX – початку XX ст. Стиль модерн. Вплив спорту і модних салонів на костюм. Функція і декоративність. Конструктивне вирішення одягу.

УКРАЇНСЬКЕ ВБРАННЯ

Одяг на території України у давні часи. Вбрання скіфів (VII ст. до н.е. – III ст. н.е.). Матеріали, з яких виготовляли одяг. Основні форми чоловічого і жіночого вбрання. Соціальна функція одягу. Високий художній рівень одягових прикрас. Скіфська пектораль – шедевр світового ювелірного мистецтва. Використання у декорі вбрання знаті нашитих золотих пластинок. Одяг східних слов'ян IV – VIII ст. Перше зображення вишивки на срібних фігурках з Мартинівського скарбу (V – VI ст.). Одяг населення України-Руси IX – XV ст. Основні форми одягу. Різноманітність художніх прийомів виготовлення прикрас (скань, чернь, зернь, перетинчаста емаль та ін.). Привізні золототкані та шовкові тканини в одязі князів і знаті. Український традиційний стрій XVI – XVII ст. Подальше формування українського національного костюму. Одяг українців XVI – XVII ст. Одяг в образотворчому мистецтві (портретний живопис, графіка, іконографія). Класифікація і типологія одягу. Основні складові частини українського вбрання. Одяг на портретах К.К.Острозького (XVI ст.), Софії Острозької (XVI ст.), Раїни Вишневецької (кінець XVI – початок XVII ст.), Беати Острозької (копія з оригіналу 1539 р.), К.Збаразького (початок XVII ст.), І.Даниловича (перша половина XVII ст.), Богдана Хмельницького (Гравюра В.Гондіуса XVIII ст.). Одяг міщан, рядових козаків. Український стрій XVIII ст. Основні форми одягу і головних уборів, взуття, поясів. Художні особливості тканин і строїв. Живопис XVIII ст. як джерело вивчення українських строїв. Вбрання знаті в українському малярстві (“Подорож на прощу шляхетної особи у XVIII ст.”). Портрети Параски Сулими (1754), Семена Сулими (1754), Єфима Дарагана, Наталі Розумовської, Олени Галаган, Ганни Полуботок. Характерні риси козацького строю XVIII ст.

Український національний стрій XIX – початку XX ст. Регіональні відмінності в українському народному вбранні XIX ст. Етнографічне районування України на матеріалах національних строїв XIX ст. Гуцульське вбрання: основні компоненти і локальні комплекси строю. Бойківській стрій: художні особливості і основні компоненти. Традиційне вбрання лемків: основні складові частини народних лемківських строїв. Народний стрій українців Закарпаття. Народний стрій українців Північної Буковини. Народні строї Покуття. Характеристика строїв Коломийщини, Городенківщини, Снятівщини. Традиційне вбрання на Поділлі: складові частини строю, декорування та доповнення до одягу. Вишивка та її знакова функція. Характеристика народних строїв низовинних районів Львівщини. Характеристика “білого” і “червоного” одягових комплексів Яворівщини. Стрій на Волині та Поліссі. Відмінні риси у строях Західного, Центрального і Східного Полісся. Характеристика весільного вбрання. Народний стрій Слобожанщини. Основні риси весільного вбрання. Художньо-конструктивні особливості традиційного строю в Наддніпрянщині. Зміни в одязі 40-х років XX ст. Головні убори. Взуття. Прикраси. Особливості весільного строю. Костюм як джерело натхнення для митців. Використання народних традицій українського строю в сучасному моделюванні одягу. Зміни в одязі під впливом мануфактурних і фабричних виробництв. Вплив

західноєвропейської моди на костюм української еліти. Спільні риси у традиційному вбранні на всіх теренах України.

Література.

1. Белецкий З. Украинская портретная живопись XVII – XVIII вв. – Л., 1981.
2. Білан М.С., Стельмашук Г.Г. Український стрій. – Львів, 2000.
3. Вейс Г. История цивилизации: Классическая древность до IV в.: в 3-х томах. – М., 1998.
4. Вовк Хведір. Студії з української етнографії та антропології. – К., 1995.
5. Горинь Г.Й. Шкіряні промисли Західних областей України (перша половина XIX – початок XX ст.). – К., 1986.
6. З української старовини. – К., 1991.
7. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка. Західні області УРСР. – К., 1988.
8. Иллюстрированная энциклопедия моды. – Прага, 1986.
9. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України]. Т. 1 : Від найдавніших часів до пізнього середньовіччя. – 2010. – 476 с.
10. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], Т. 2 : Мистецтво XVII-XVIII століття. – 2007. – 333 с.
11. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України]. Т. 3: Мистецтво другої половини XVI – XVIII століття. – 2011. – 1088 с.
12. Історія декоративного мистецтва України: У 5 т. Т. 5 / [голов. ред. Г. Скрипник] НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – Київ, 2016. – 546 с.
13. Каминская А.М. История костюма. – М., 1977.
14. Кульчицька О. Народний одяг Західних областей УРСР. – К., 1959.
15. Матейко К. Український народний одяг. Етнографічний словник. – К., 1996.
16. Мерцалова М.Н. История костюма. – М., 1972.
17. Мозолевський Б. Скіфський степ. – К.: Наукова думка, 1983.
18. Николаева Т.О. Народная одежда Среднего Поднепровья. – К., 1988.
19. Ніколаєва Т. Історія українського костюма. – Київ: Либідь, 1996. – 171 с.
20. Стамеров К.К. Нариси з історії костюмів: у 2 ч. – К.: Мистецтво, 1978. – 243 с.
21. Стельмашук Г.Г. Традиційні головні убори українців / АН України, Ін-т народознавства. – Київ: Наук. думка, 1993. – 240 с.
22. Стельмашук Г. Українські народні головні убори. – Львів: Априорі, 2013. – 276 с.
23. Український народний одяг XVII – початку XIX ст. в акварелях Ю.Глогівського / Автори та упорядники Д.П.Кривач, Г.Г.Стельмашук. – К., 1988.
24. Чугай Р.В. Народне декоративне мистецтво Яворівщина. – К., 1979.
25. Ястребицкая К. Западная Европа XI – XIII вв. – М., 1986.
26. Boucher Francois 20,000 Years of Fashion: the history of Costume and Personal adornment. – New York. (Бібліотека ЛНАМ).
27. Gutkowska-Ruchlewska M. Historia ubiorow. – Wroclaw: Saklad Narodowy im. Ossolinskich, 1968 (Бібліотека ЛНАМ).
28. Sronkova O. Die mode der Gotischen Frsu. – Pragia, 1955. (Бібліотека ЛНАМ).

ІСТОРІЯ ХУДОЖНЬОЇ ТКАНИНИ

Текстиль у мистецтві давніх цивілізацій. Теорії виникнення ткацтва (міфологічна та наукова). Загальні відомості про тканину. Художнє ткацтво у Стародавньому Єгипті. Сировина, техніки виготовлення та декорування тканин. Асортимент. Художня тканина Месопотамії. Вавилонські вишивки в писемних джерелах античних авторів. Передньоазійські килими з курганів гірського Алтаю V ст. до н. е. Медальйонні та сітчасті композиційні схеми килимів.

Античні художні тканини. Художні тканини в мистецтві Еллади. Одягові тканини в давньогрецькій літературі (Іліада, Одиссея). Орнаментальні типи давньогрецьких одягових тканин. Зразки декоративних та одягових тканин із скіфських курганів Північного Причорномор'я. Шовкові тканини у Давньому Римі: асортимент, художньо-стилістичні особливості, символіка кольору.

Художній текстиль середньовічної Європи. Ткацтво в системі розвитку ремесел у середньовічній Європі. «Романська тканина», «готична тканина», шовкоткацькі майстерні Сицилії. Шпалерне ткацтво в середньовічній Європі: провідні центри виготовлення, тематичні серії килимів та їх призначення. Середньовічна символіка в гобеленах.

Художнє ткацтво у Європі XV – XVI ст. Основні європейські центри виготовлення ренесансних тканин. Асортимент. Особливості промислового шовковиробництва. Італійське ренесансне шовкоткацтво. (Венеційські та генуезькі оксамити, особливості ткацьких технологій, композиційні прийоми орнаменталізації). Італійські оксамити в збірках музеїв України (ДМУДМ, ЛМEXII, ЛІМ). Орнаменталізація італійських ренесансних тканин в українському портретному малярстві XVI – XVII ст.

Художні тканини у французькому мистецтві доби абсолютизму. Історія становлення та діяльність ліонської шовкоткацької мануфактури (особливості організації виробництва). Визначення поняття „барокова тканина”. Асортимент художніх тканин. Тканини „Людовіка XIV” (композиційна будова, орнаментальні мотиви, колорит). Французькі художні тканини XVIII ст. Особливості орнаменталізації тканин стилю “регентства”, “рококо”, “Людовіка XVI”, “класицизму”. Заснування та перші серії шпалер мануфактури Гобеленів у Парижі. Сюжетна основа та технологічні прийоми виконання шпалер. Вплив творчості провідних європейських живописців на стилістику шпалерного ткацтва: позитивні та негативні наслідки. Діяльність придворних художників французьких королів у царині шпалерництва (Шарль Лебрен, Франсуа Буше та ін.).

Європейські художні тканини кінця XIX – першої третини XX ст. „Гільдія століття” та творчість Вільяма Моріса в царині відродження ручного ткацтва. Культ жінки та фактор моди у текстильному дизайні початку XX ст. Стиль модерн в орнаменталізації художніх тканин. Творчість Поля Пуаре (Париж). Ар-деко в орнаменталізації одягових тканин 20-х рр. Творчість Соні Делоне в царині текстильного дизайну. Абстрактне мистецтво та художня тканина. Радянський конструктивізм у художніх тканинах. Творчість О. Екстер.

ХУДОЖНІ ТКАНИНИ В УКРАЇНІ. Найдавніші відомості про початки ткацтва на території України. Вишивка в пам'ятках Мартинівського скарбу. Художні тканини Руси-України (IX – XIII ст.) Ткацтво в системі ремесел Київській Русі. Князівські, вотчинні та сільські господарства (організація виробництва). Мозаїки та фрески давньоруських храмів як джерело вивчення орнаменталізації художніх тканин. Вишивка та золотошевництво при дворах давньоруських князів.

Художні тканини в Україні XV – XVII ст. Виникнення найдавніших ткацьких цехів на території України. Спеціалізації майстрів-ткачів, організація виробництва в містах та при маєтках феодалів. Іконопис як джерело вивчення орнаменталізації художніх тканин та вишивок. Одягові тканини в іконографії „Страшних судів”. Літургійне шитво, гаптування. Промислове виготовлення тканин (сукно, полотно та ін.). Перші шовкоткацькі мануфактури в Україні (Броди). Золототкацтво на західноукраїнських землях. Художньо-стильові особливості золототканих поясів і макат.

Килимарство та ткацтво в Україні XVIII – XIX ст. Вплив стилю бароко на характер художнього вирішення декоративних вишивок і гаптів. Вишивка української козацької

старшини. Типи килимів (коци, килими, ліжники). Найдавніші зразки українських панських килимів з музейних збірок: стилеві особливості, орнаментация. Регіональні осередки та локальні особливості українських народних килимів: композиційна будова, особливості орнаментации. Проблеми розвитку сучасного народного килимарства в Україні.

Напрямки розвитку ткацтва в Україні ХХ ст. Регіональні осередки та локальні особливості традиційних художніх тканин. Решетилівські узорні тканини (Полтавщина), Кролевецькі узорні тканини (Сумська обл.), Дігтярівські узорні тканини (Чернігівська обл.). Традиції і новачі в народному ткацтві. Художній розпис тканин в Україні (20-90 рр. ХХ ст.). Витоки та розвиток гобеленого ткацтва в Україні та його зв'язок з народним килимарством. (Творчість сестер Кульчицьких, О. Музики). Повоєнний український гобелен (проблема станковізму в художньому текстилі). Сучасна львівська школа художнього текстилю (особистості, індивідуальні творчі манери, виставки, симпозіуми, конференції львівських ткачів).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анрі де Моран. История декоративно-прикладного искусства. – М., 1982.
2. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів, 1992.
3. Балущок В.Г. Світ середньовіччя в обрядовості українських цехових ремісників. – Київ: Наук. думка, 1993. – 117 с.
4. Береснева В.Я., Романова Н.В. Вопросы орнаментации тканей. – М.: Легкая индустрия, 1977. – 192 с.
5. Бирюкова Н. Западноевропейские набивные ткани 16-18 вв. – М.: Искусство, 1973.
6. Бирюкова Н. Французские шпалеры к. XV – XX вв. С собрания Эрмитажа. – Л., 1974.
7. Ткацтво в обрядах та віруваннях українців (середина ХІХ- початок ХХ ст.) / О. Боряк ; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К. : [б.в.], 1997. – 192 с.
8. Василевська Є. Кролевецький рушник. – Харків: Прапор, 1972. – 23 с.
9. Гассанова Н.С. Текстиль в дизайне интерьера. – К.: Будівельник, 1987.
10. Гордеев В.А., Волков П.В. Ткачество. Учебник для вузов. – М.: Легкая и пищевая промышленность, 1984. – 488 с.
11. Гошко Ю.Г. Промисли і торгівля в Українських Карпатах (ХV-ХІХ ст.). – К.: Наукова думка, 1991. – 256 с.
12. Жук А.К. Сучасні українські художні тканини. – К.: Наукова думка, 1985. – 120 с.
13. Жук А.К. Українські народні килими (ХVІІ – поч. ХХ ст.). – К., 1966.
14. Запаско Я.П. Українське народне килимарство. – К., 1973.
15. Кара-Васильєва Т.В. Гаптування кін. ХVІІ – поч. ХVІІІ ст. // НТЕ. –1994. – №1. – С.9-15.
16. Кара-Васильєва Т.В., Заволокіна А.О.Українська народна вишивка. – К., 1996.
17. Козлов В.Н. Основы художественного оформления текстильных изделий: Учебник для вузов. – М., 1981.
18. Манучарова Н.Д. Ткацтво та вишивка //Нариси з історії українського мистецтва. – К., 1966.
19. Никорак О. І. Українська народна тканина ХІХ – ХХ ст.: типологія, локалізація, художні особливості. Ч. 1. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України) / О. І. Никорак; Ін-т народознав. НАН України. – Львів, 2004. – 584 с.
20. Никорак О.І. Сучасні художні тканини Українських Карпат. – К., 1988. – 223 с.
21. Новицька М.О. Орнамент української вибійки: Альбом. – К., 1950.
22. Соколова Т. Орнамент – почерк епохи. – Л., 1972.

23. Стельмашук Г.Г. Традиційні головні убори українців. – К., 1993.
24. Стельмашук Г.Г., Білан М.С. Український стрій. – Львів, 2000.
25. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XII – XVIII ст.). – К., 1992.
26. Хамула М. Глиняни – місто моїх килимів. – Нью-Йорк, 1969.
27. Чугай Р.В. Народне декоративне мистецтво Яворівщини. – К., 1979.
28. Шевченко Є. Українська народна тканина. – К., 1999.
29. Шугаєв В.М. Орнамент на ткани. – М., 1969.
30. Ястребицкая А. Западная Европа XI – XIII веков. Эпоха, бит, костюм. – М., 1978.
31. Seiler- Baldinger. Textiles: a classification of technique. – Bathurst, 1994.
32. Weltge Sigrid Wortman. Bauhaus textiles: women artists and the weaving workshop. – London, 1988.

IV. РЕСТАВРАЦІЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА

Загальна характеристика реставраційних методик. Діагностика стану збереженості творів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва. Комплекс наукових досліджень перед початком реставраційних робіт: візуальне обстеження пам'яток, фотофіксація, хіміко-фізичне дослідження, біологічні дослідження. Заповнення реєстраційного паспорта. Техніко-технологічні особливості дослідження творів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва. Основні етапи реставраційної роботи творів образотворчого мистецтва. Особливості структурних елементів станкового живопису – основи, ґрунту, рисунку, фарб, лаків. Використання основ з дерева, тканини, металу, пергаменту, паперу та їх застосування в регіональних школах Західної та Східної Європи XIV – XIX ст. Характеристики складу ґрунтів, та їх використання у станковому живописі. Пігменти та їх застосування західноєвропейськими майстрами до XVII ст. Пігменти XVIII – початку XIX ст., фабричні фарби. Наукові відкриття хіміків Дисбаха, Тенара, Вокелена, Кульмана, їх вплив на технологічний розвиток живопису. Характер і складові лакових плівок. Технологічні особливості темперного живопису. Шляхи “старіння” творів образотворчого мистецтва. Природні і штучні ушкодження. Особливості утворення кракелюр.

Оптико-фотографічні методи атрибуції, макрофотографічний аналіз живопису. Оптичні збільшення кольорових контрастів, дослідження в монохроматичному світлі. Аналіз творів у невидимих частинах спектру. Фотографічні дослідження в ультрафіолетовому та інфрачервоному промінні. Інфрачервона рефлектографія. Типи та методи рентгенографічного аналізу – мікрорентгенографія, кутова і стереорентгенографія, контактна рентгенографія шарів, компенсатографія, фотоелектронографія. Інтерпретація рентгенографічного зображення. Мікрохімічні дослідження матеріалів живопису – основ, ґрунтів, пігментів, лаків. Класифікація пігментів і мінеральних наповнювачів ґрунтів. Кольорова мікроскопія. Хімічний склад та ідентифікація смол і лаків.

Література:

1. Барщевский Б.У., Иванов Б.Т. Объемная фотография. – М.: "Искусство", 1970. – С. 37–99.
2. Гаццола П., Дайфуку Х., Коннели Э.А. и др. Консервация и реставрация памятников и исторических зданий. Перевод с франц. – М.: "Стройиздат", 1978. – 320 с.
3. Гренберг Ю.И. Технология станковой живописи.– М.: Изобразительное искусство. 1982. – С. 294–302.
4. Кондратюк Т., Митківська Т. Пошкодження живопису міцеліальними грибами // Родовід. – 1994. – № 8. – С. 93–96.
5. Технология, исследование и хранение произведений станковой и настенной живописи / Под редакцией Гренберга Ю.И. – М.: "Изобразительное искусство", 1970. – С. 78–212.

6. Яхонт О.В. Возрожденные шедевры. – М.: "Просвещение", 1980. – С. 112–119.
7. Тимченко Т. Музейний напрям реставрації в Україні. Київська школа 1920 – 1940 рр. – К., 1999.